

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і навчальної
роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № __ від _____ 2017 р.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Програма вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньої програми Початкова освіта

Луцьк – 2017

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти» магістра, галузь знань 01 Освіта, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньої програмою Початкова освіта, 12 вересня 2017р. - 10с.

Розробник: доктор пед. наук, проф. Пріма Р.М.

Рецензент: доктор пед наук, декан педагогічного факультету проф. Лякішева А.В.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

протокол № 2 від 14 вересня 2017 р.

Завідувач кафедри: _____(підпис) проф. Смолюк І.О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету

протокол № ____ від _____ 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____(підпис) доц. Антонюк В.З.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика дисципліни
Кількість кредитів 4	01 Освіта	Денна форма навчання
	013 Початкова освіта	Вибіркова
Модулів – 2	Магістр	Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 2		Семестр – 2
Загальна кількість годин – 120 год.		Лекції – 20 год.
		Практичні – 20 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота – 72 год.
Тижневих годин: Аудиторних – 1,5 Самостійної роботи – 1		Конс. – 8 год.
		Форма контролю – залік (10с.)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта	Вибіркова
Кількість годин: 33	013 Початкова освіта	Рік навчання I
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: немає	Магістр	Лекції 10 год.
		Практичні 10 год.
		Самостійна робота год.
		Консультації 12 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою дисципліни «**Формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти**» є засвоєння майбутніми магістрами початкової освіти теоретико-методичних засад процесу формування професійної мобільності як виключно важливої особистісно-фахової характеристики сучасного педагога на етапі його підготовки у вищій школі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти» є поглиблення знань щодо психолого-педагогічної сутності феномену «професійна мобільність особистості»; систематизація наукових уявлень про професійну мобільність як ключову характеристику педагога-європейця, важливу ознаку пізнавальної самостійності вчителя у діяльності; виокремлення провідних тенденцій її формування; стимулювання процесу формування професійної мобільності майбутнього педагога, змістове навантаження якої репрезентує педагогічне спілкування і діяльність.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: оволодіння ти феноменологію професійної мобільності особистості; сучасними науковими підходами щодо висвітлення професійної мобільності як інтегрального феномена; програмно-змістове забезпечення процесу формування професійно мобільного педагога сучасної школи; інтерпретувати об'єктивні

передумови формування професійної мобільності майбутнього педагога у навчальному процесі ВНЗ; здійснювати самодіагностику, визначати власний рівень професійної мобільності; скласти план самоспостереження за розвитком професійної мобільності особистості вчителя; проводити мікродослідження (за самооцінними судженнями); розробляти програму саморозвитку професійної мобільності.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Кон сул.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування професійно мобільного педагога					
Тема 1. Функційна роль курсу «Професійна мобільність майбутнього педагога» у формуванні конкурентноспроможного фахівця. Психолого-педагогічна сутність поняття «професійна мобільність особистості»	13	2	2	1	8
Тема 2. Професійна мобільність у контексті генези вимог до фахової підготовки вчителя	13	2	2	1	8
Тема 3. Програмно-змістове забезпечення формування професійно мобільного вчителя сучасної школи	15	4	2	1	8
Тема 4. Професійна мобільність – важлива особистісно-професійна якість учителя сучасної школи	15	4	2	1	8
Разом за змістовим модулем 1	56	12	8	4	32
Змістовий модуль 2. Технологія формування професійної мобільності педагога в освітньому просторі ВНЗ					
Тема 5. Освітньо-виховне середовище вищої школи як чинник формування професійно мобільного вчителя сучасної школи	22	2	4	2	14
Тема 6. Педагогічні технології формування професійної мобільності педагога	22	4	4	1	13
Тема 7. Результативність педагогічної технології формування професійної мобільності вчителя сучасної школи	20	2	4	1	13
Разом за змістовим модулем 2	64	8	12	8	40
Усього годин	120	20	20	8	72

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	<p>Психолого-педагогічна сутність поняття «професійна мобільність особистості».</p> <p>✓ Здійснити аналіз понять ” професійна мобільність “ , ” професійна діяльність “ , ” професіоналізація “ , ” професійна активність “ , ” професійна компетентність “ , ” професійна майстерність “ , ” професійна зрілість , ” кар’єрний ріст “ , виокремити спільні риси та підходи до формулювання.</p> <p>✓ Провести мікродослідження : довести чи спростувати тезу , що сутнісна характеристика означених понять зумовлює досконалість професійної підготовки педагога і водночас суттєво доповнює уявлення про професійну мобільність.</p>	10
2.	<p>Професійна мобільність у контексті генези вимог до фахової підготовки вчителя</p> <p>✓ Проаналізувати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Касьянов Г. «Болонізація»: поспішай повільно. http:// www. Dt/ua/ 3000/3300/46520/ - Е.В.Андрієнко.Феномен профессиональной зрелости учителя / Педагогіка. –№6. –2002. –С.66-70. 	10
3.	<p>Програмно-змістове забезпечення формування професійно мобільного вчителя сучасної школи</p> <p>✓ Проаналізуйте шлях розвитку гуманістичної традиції в науці. Кому з вітчизняних педагогів належать праці з яскраво вираженою гуманістичною спрямованістю?</p> <p>✓ Наведіть приклади різних точок зору на особистісно орієнтовану освіту.</p> <p>✓ Ознайомтесь із освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ), освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки фахівців спеціальності 8.010102 «Початкова освіта» і зробіть висновки, наскільки повно вони враховують формування усіх компонентів професійної мобільності вчителя початкових класів. Подайте свої пропозиції щодо посилення змістового наповнення формування професійно мобільного вчителя-початківця.</p>	10
4.	<p>Професійна мобільність – важлива особистісно-професійна якість учителя сучасної школи</p> <p>✓ Змодельуйте «портрет» сучасного професійно мобільного педагога.</p> <p>✓ Здійсніть самодіагностику, визначте свій рівень професійної мобільності за такими показниками: розвинене педагогічне мислення, сформована педагогічна кмітливність, спостережливість, уміння розпоряджатися своїми знаннями, вчасно й адекватно їх використовувати, самостійність у вираженні педагогічних завдань, самодисципліна, оптимізм тощо.</p>	10
5.	<p>Освітньо-виховне середовище вищої школи як чинник формування професійно мобільного вчителя сучасної школи</p>	10

	✓ Розробіть програму саморозвитку професійної мобільності за такою схемою: завдання - зміст роботи - виконання, заповнивши відповідно таблицю.	
6.	Педагогічні технології формування професійної мобільності педагога ✓ Обґрунтуйте уть омпетентнісного підходу до формування професійної мобільності майбутнього педагога. ✓ Тест-самооцінка професійної мобільності у педагогічній діяльності студента (молодого викладача, молодого вчителя)	10
7.	Результативність педагогічної технології формування професійної мобільності вчителя сучасної школи ✓ Провести мікро дослідження: Методика. Бар'єри мобільності у педагогічній діяльності	12
Разом		72

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальна робота не передбачена.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модуль 1							Модуль 2	Загальна
Поточний контроль знань								
Змістовий модуль I (20 балів)				Змістовий модуль II (20 балів)			60	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
5	5	5	5	6	7	7		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1-59	Fx	Незадовільно	

Критерії оцінювання:

90-100 балів («відмінно»). Глибоке оволодіння ключовими питаннями з тем. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції у руслі проблеми.

82-89; 75-81 балів («добре»). Загалом цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, що стосується даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній. Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо знижені. Відчуваються труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 60-66 балів («задовільно»). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводяться лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

1-59 балів («незадовільно»). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє питання, відповідає не по суті.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Максимальна кількість балів, яку аспірант може отримати за одну модульну контрольну роботу – *30 балів* (загалом *60 балів* за дві модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань майбутніх докторів філософії здійснюється за результатами поточного та модульного контролю в діапазоні від 0 до 100 балів включно. При незадовільній підсумковій оцінці або бажанні аспіранта підвищити свій рейтинг, він складає залік у формі *усного опитування*. Для отримання заліку потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрієнко Е.В. Феномен професійної зрелості учителя / Е.В. Андриенко // Педагогіка. – № 6. – 2002. – С 66–70.
2. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навч. посібник. – К., 1997. – 302 с.
3. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества / Ш.А. Амонашвили. – М., 1994. – С. 103.
4. Андрущенко В. Кому у вузі належить роль першої скрипки? / В. Андрущенко // Освіта. – 2000. – 6-13 грудня.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К., 1997. – 374 с.
6. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності / О.І. Гура. – К., 2005. – 224 с.
7. Дьяченко М.И. Психология высшей школы / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск, 1993. – 296 с.
8. Жерносек І.П. Удосконалення науково-методичної роботи в сучасних загальноосвітніх школах, ліцеях і гімназіях: монографія. – К., 2001. – 204 с.
9. Занина Л.В. Основы педагогического мастерства / Л.В. Занина, Н.П. Меньшикова. – Ростов-на Дону, 2003. – 287 с.
10. Игошев Б.М. Организационно-педагогическая система подготовки профессионально мобильных специалистов в педагогическом университете / Б.М. Игошев. – М.: ВЛАДОС, 2008. – 201 с.

11. Игошев Б.М. Подготовка будущих учителей к реализации уровневой дифференциации обучения / Б.М. Игошев. – М.: Педагогическое образование и наука. – 2007. – №7. – С.45 – 48.
12. Игошев Б.М. профессиональная мобильность учителя: организационно-педагогический аспект / Б.М.Игошев // Известия Уральского госунив.-та. – Сер.1: Проблемы образования, науки и культуры. – 2008. – №56. – Вып. 23. – С.34 –40.
13. Игошев Б.М. Системно-интегративная организация подготовки профессионально мобильных педагогов : автореф. дис...д-ра пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Б.М.Игошев. – М., 2008. – 39с.
14. Іванченко Є.А. Професійна мобільність майбутніх фахівців: навчально-методичний посібник. – Одеса, 2004. –120 с.
15. Карпова Л.Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореферат дис.к.п.н. – Харків, 2004. –20 с.
16. Касьянов Г. «Болонізація»: поспішай повільно. [http:// www. Dt/ua/ 3000/3300/46520/](http://www.Dt.ua/3000/3300/46520/)
17. Китайська О. Професійна мобільність учителя – вимога сучасної освіти / О.Китайська // Зб. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П.Тичини. – К., 2005. – С. 95 – 101.
18. Кичук Н.В. Формирование творческой личности учителя в процессе вузовской профессиональной подготовки: дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.01 / Кичук Надежда Васильевна. – К., 1993. – 386с.
19. Кічук Н.В. Ключові компетентності особистості фахівця як педагогічна проблема / Н.В.Кічук // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного ун-ту ім.К.Д.Ушинського: зб. наук. праць. – Одеса, 2004. – Вип.9–10. – С.153–161.
20. Кічук Н.В. Нова парадигма освіти: актуалізація творчості вчителя школи першого ступеня / Н.В.Кічук // Підготовка вчителя початкової школи в умовах нової парадигми освіти. – К.: Педагогіка, 2004. – С.35–39.
21. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя / Н.В. Кічук. – К.: Либідь. – 1991. – 95с.
22. Коваліско Н.В. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці: дис. .. канд. соціолог. наук: спец. 22.00.07 «Соціологія управління» / Коваліско Наталія Володимирівна. – Львів, 1999. – 184с.
23. Коджаспирова Г.М. Культура профессионального самообразования педагога / Г.М. Коджеспирова. – М.: Тривола, 1994. – 218с.
24. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К і С», 2004. – 112 с.
25. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі. – Ізмаїл: ІДТУ, 2007. –236 с.
26. Крижко В. Антологія аксіологічної парадигми управління освітою: навч. Посібник / В.Крижко. – К: Освіта України. – 2005. – 440 с.
27. КугельС.А. Профессиональная мобильность в науке / С.А.Кугель. – М., 1983. – 256с.
28. Никитин В.М. Проблемы формирования динамической конкурентноспособной личности (концепция целостного, системного, диалектического, синергетического подходов) / В.Н.Никитин, З.В.Егорова. – Чебоксары: Научно-методический центр по подготовке кадров социальной службы, 2005. – 391с.
29. Пилипенко В.Д., Коваленко О.А. Особистісно орієнтовані технології у школі. – Харків, 2007. – 160 с.

30. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посібник/О.М.Пехота, В.Д.Будак та ін. – К., 2003. –240с.
31. Пріма Р.М. Діалектика і динаміка формування мобільного педагога в освітньому просторі ВНЗ / Р.М.Пріма // Науковий вісник ПДПУ ім. К.Д. Ушинського : [зб. наук. праць]. – № 4 – 5 . – Одеса. – 2008. – С. 47 – 53.
32. Пріма Р.М. Домінанти дослідження феномена «професійна мобільність учителя» / Р.М. Пріма // Соціалізація особистості. Педагогічні науки. – Том XXXI : [зб. наук. праць]. – К.: Логос, 2008. – С. 188 – 196.
33. Пріма Р.М. Професійна мобільність майбутнього вчителя початкових класів: навч.-метод. посібник / Раїса Миколаївна Пріма. – Луцьк: Вежа, ВНУ ім. Лесі Українки. – 2008. – 128с.
34. Синиця І.О. Педагогічний такт і майстерність вчителя. – К., 1981.

Додаткова

1. Герасимова О.Л. Комплекс методик для личностно-професійного самопознання майбутнього учителя. – М.,1997.
2. Гильманов С. Творческая индивидуальность педагога / Народное образование, 1999.
3. Елканов О. Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя. – М, 1989.
4. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
5. Кузьмина Н.В. Педагогическое мастерство учителя как фактор развития способностей учащихся // Вопросы психологии. – 1984. – № 1.
6. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя. – М., 1985.
7. Маркова А.К. Психология труда учителя. – М., 1993.
8. Педагогическая психология / Под ред. Н.В.Клюевой. – М., 2003. – 400 с.
9. Психология и педагогика. Учебное пособие / Под ред. А.А.Бодалева и др. – М.,2002. – 585с.
10. Сисоева С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня. –К., 1996.
11. Шевченко Л.Я. Практическая педагогическая этика. – М., 1997.

w/ ресурси:

1. www.education.gov.ua (сайт Міністерства освіти і науки України)
2. www.nbuv.gov.ua (сайт бібліотеки ім. Вернадського)

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Розкрити сутність та взаємозв'язок понять, що суттєво доповнюють уявлення і змістовно уточнюють трактування феномену «професійна мобільність» особистості.
2. Проаналізувати сучасні наукові підходи щодо висвітлення професійної мобільності як інтегрованого феномену.
3. Розкрити роль та місце компонентів професійної мобільності у кваліфікаційній характеристиці вчителя початкових класів.
4. Розкрити сутність поняття «педагогічний професіоналізм».
5. Розкрити сутність та взаємозв'язок понять «професійна мобільність педагога», «компетентність учителя», «майстерність педагога» і «професіоналізм учителя».
6. Обґрунтуйте необхідність самовдосконалення вчителя-початківця.
7. Назвати основні характеристики професіоналізму знань учителя.
8. Визначити концептуальні засади професійної підготовки вчителя сучасної національної школи.

9. Відобразити схематично взаємозв'язок найбільш близьких до професійної мобільності педагогічних понять (категорій).
10. Дати характеристику педагогічних технологій формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів.

Схвалено Вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені
Лесі Українки
Протокол № __ від _____ 2017 р.

Проректор з науково-педагогічної

і навчальної роботи та рекрутації

Навчальний відділ

Юридичний відділ

С. В. Гаврилюк

Л. О. Заєць

А. В. Маїло